

האחד של תורים והשני של בני יונה, ולהתנות שאחד מהם יעלה לנדרה והשני יהיה לנדבה, שהרי היא חייבת להביא ביחד שלש עולות מאותו המין. ולכן –

צריכה שתביא עוד חמשה פרידן, שלש א-פז פרידן מאותו המין שכבר הביאה, ושתי פרידן מהמין השני, ויקרבן הכהן לכל חמש הפרידן **למעלה**, לעולה.

וטעמו של דבר, משום שנדרה של האשה היה מורכב מארבעה ענינים.

א. להביא קן לעולה בנוסף לקן היולדת.

ב. שקרבן זה יהיה קרבן גדול של שלש עולות יחד.

ג. להביא את הקן הנוסף לעולה מאותו המין שממנו תביא את קרבן היולדת.

ד. להביא את שני הקינין ממין מסוים.

ואשה זו, שפירשה מאיזה מין תביא את קרבן היולדת וקרבן העולה הנוסף, ושכחה מה פירשה, והביאה שני קינין אל הכהן, ועשה הכהן שתי פרידן לעולה ושתי פרידן לחטאת, הרי ברור שלא קיימה את נדרה במלואו. שהרי,

א. יתכן שהיה נדרה להביא מהמין האחר.

ב. היא לא הביאה אלא קרבן של שתי עולות יחד. שהרי הפרידה השלישית נפסלה משום שעשאה הכהן לחטאת למטה.

וכדי לקיים את נדרה עכשו יש בידה שתי אפשרויות:

פרידן נוספין לעולה, כשהיו שני הקינין הראשונים שהביאה אל הכהן **ממין אחד**.

אבל אם היו שני הקינים **משני מינין**, ועתה יש ספק מאיזה מין הובא תחילה הקן שעולה לה לחובתה, ומאיזה מין הביאה לקיום נדרה, לכן **תביא ד'** פרידן נוספין לעולה. שנים מהם תורין ושנים בני יונה, ותאמר: אחד מארבעה אלו שהוא ממינו של הגוזל שנפסל, ישלים אותו לקיום נדרי. וחבירו מאותו המין, וכן השנים מהמין השני, יקרבו נדבה. ואם היה נדרי מהמין השני, ולא יצאתי ידי חובתי כלל, הרי שני הפרידן מהמין השני שנותרו מבין הארבעה, יעלו לי לקיום נדרי.

ואם קבעה נדרה, שהתחייבה בנדר להביא קן שיש בו שתי פרידות לעולה ביחד עם העולה של חובתה, הרי זה כמי שהתחייבה להביא ביחד קרבן גדול של שלש עופות מאותו המין, וכל זמן שלא תביא שלש עופות מאותו המין, לא תצא ידי חובת נדרה.

ואשה זאת פירשה את נדרה, תורים או בני יונה, אלא שלאחר מכן שכחה מה פירשה.

והביאה שני קינין אל הכהן, ועשאה הכהן שנים למעלה לעולה, ושנים למטה לחטאת, וכדלעיל. ונמצא שהגוזל אשר בקן השני נפסל משום שהיה עולה, ועשאו למטה כמעשה חטאת.

ולכן, לא יצאה ידי חובת נדרה כלל, שהרי לא הביאה קרבן גדול של שלש עולות מאותו המין, משום שהגוזל השלישי נפסל.

ואין היא יכולה להביא עתה שני קינין,

שתי עולות.

אבל, אם היו אותם שני קינין שהביאה **משני מינין** הרי שוב אין ידוע מאיזה מין הביאה את עולת חובתה של יולדת. הילכך **תביא שש** עולות. שלשה תורין ושלשה בני יונה, ותצא בכך ממה נפשך בהבאת שלש עולות מאותו מין שהביאה לקיום חובתה של יולדת.

ואם **נתנתן** לשני הקינין שהביאה תחילה **לכהן, ואינה יודעת ממה נתנה**, אם נתנה שני קינין של תורים או שני קינין של בני יונה, או קן אחד מזה וקן אחד מזה.

ובנוסף לחוסר הידיעה מאיזה סוג היו הקינין, נוסף לנו חוסר ידיעה משום שחלק **הכהן ועשה** את שני הקינין, **ואינו יודע הכהן מה עשה**, שיתכן והקריב את כולן לעולה למעלה, ויתכן והקריב את כולן לחטאת למטה, ויתכן שחלק מהם הקריב לעולה, וחלק מהם הקריב לחטאת, ואף יתכן שפסל את כולן. ולאור זאת, הספקות שהתעוררו הם:

א. יתכן שלא קיימה האשה כלל את חובתה כיוולדת, שהרי שמא פסל הכהן את כל הקרבנות, כשעשאן לקרבן אחר.

ב. יתכן שיצאה ידי חובת החטאת ולא ידי חובת העולה.

ג. יתכן שיצאה ידי חובת העולה, ולא ידי חובת החטאת.

ד. יתכן שלא קיימה את נדרה, שנפסלו קרבנות העולה, אך קיימה את קרבנות

א. על הצד ששני הקינין שהביאה הם אכן המין שנדרה, יכול נדרה להתקיים עתה במלואו, שהרי יכולה היא להביא עתה שלש עולות מאותו המין שהביאה את עולת חובתה, ונמצא שתקיים את נדרה להביא קרבן גדול של שלש עולות מאותו המין שהביאה ממנו את קרבן היוולדת. ואם אכן כך אירע, ששני הקינין שכבר הביאה היו מאותו המין שנדרה, הרי השלימה בכך את כל קיום נדרה.

ב. אבל, על הצד ששני הקינין שהביאה היו שלא מהמין שנדרה, ונמצא שיצאה ידי חובתה במין אחר ממה שנדרה, הרי שוב אין היא יכולה לקיים את אותו חלק בנדרה להביא קרבן גדול של שלש עולות מאותו המין של קרבן היוולדת, שהרי היא קבעה בנדר מאיזה מין תביא את הן את חובתה והן את נדרה, ולא עמדה בכך, שהרי הביאה את קרבן חובתה ממין אחר ממה שנדרה.

הילכך תביא עתה שתי פרידות מסוג שני [שלא ממין העולות שהביאה!] ותקיים בכך, לפחות, את אותו חלק בנדרה להביא קן נוסף לעולה מאותו סוג שהיא נדרה להביאו.

ואלו הן חמשת הפרידין שחייבת להביא: שלש פרידין מאותו המין שהביאה בתחילה, שמא תזכה ותקיים במלואו את נדרה, ושתי פרידין מהמין השני, שמא עברה על נדרה ויצאה ידי חובתה ממין אחר ממה שנדרה, ולפחות תצא ידי חובת נדרה בקן הנוסף, מהמין שנדרה להביאו.

במה דברים אמורים, כשהיו שני הקינין שהביאה תחילה **ממין אחד**, שאז מביאה מאותו המין עוד שלש עולות, ומהמין השני

חובתה.

עתה.

ונחלקו תנאים במסכת קנין בדין אשה שהביאה חובתה שתי עופות משני סוגים שונים. וכגון שהביאה תור לעולה ובן יונה לחטאת [ולא יצאה ידי חובתה, כי חייבת להביא את שתי הפרידות מאותו המין], האם היא חייבת להביא עתה תור לחטאת, משום ש"הכל הולך אחר הקרבן שהביאה ראשון", שהוא הקובע את הסוג של הקרבן השני, שיהיה גם הוא כמוהו, או שחייבת להביא בן יונה לעולה, משום ש"הכל הולך אחר החטאת", שקרבן החטאת הוא המחייב להביא מהמין שלו את העולה.

הילכך, אליבא דרבנן, הסוברים "הכל הולך אחר החטאת", ולא אחר הראשון, די לה שתהא צריכה להביא ד' פרידין, שני תורין ושני בני יונה, לנדרה. לפי שאינה יודעת מה פירשה, ושמא לא יצא כלל ידי חובת נדרה. ושתים לחובתה, שצריכה להביא את עולת החובה ממין חטאת, והרי שמא קרבה החטאת בלבד ולא העולה, ואין ידוע אם קרבה החטאת מהתורים או מבני היונה. נמצא, שכדי לצאת מידי הספק, עליה להביא תור אחד ובן יונה אחד להשלים בהם מספק את חובת קרבן העולה, שהיא חייבת בו בתורת יולדת, ושיהיה ממין החטאת שהביאה [ובכך היא יוצאת ידי נדרה להביא קרבן גדול של שלש עולות יחד!]

וכמו כן, צריך שתביא גם חטאת אחת, כי שמא לא יצאה כלל ידי הבאת החטאת.

וחטאת זו, תצטרף ממה נפשך:

על הצד שלא יצאה עדיין ידי חובת עולה, היא תצטרף לאחת משתי העולות שהביאה

ועל הצד שיצאה ידי חובת עולה [משום שכבר הקריב הכהן עולה מאותו המין של החטאת], היא תצטרף לאותה עולה שכבר הוקרבה ויצאה בה.

וכאמור, לרבנן הכל הולך אחר החטאת. הילכך, יכולה היא להביא עתה את החטאת מאיזה מין שתרצה.

בן עזאי אומר: הרי היא חייבת להביא ב' חטאות. משום שסבר בן עזאי ש"הכל הולך אחר הראשון", ושמא כבר הקריב עליה הכהן את עולת חובתה, ואין היא יודעת מאיזה סוג הוא, ונתחייבה להביא חטאת ממין העולה שקרבה ראשונה. הילכך, תביא תור אחת ובן יונה אחד לחטאת.

ואותן שתי חטאות אינן נאכלות, כי אחת מהן נבילה, ואין אנו יודעין מי היא אותה אחת.

אמר רבי יהושע: זהו שאמרו — כשהוא חי קולו אחד, וכשהוא מת קולו ז'. זהו שאמרו באיל: כשהוא חי, אין לו אלא קול אחד שהוא משמיע בפיו, וכשהוא מת קולו שבעה. כיצד קולו שבעה? ב' קרניו — ב' חצוצרות, ב' שוקיו — ב' חלילין, עורו לתוף, מעיים לנבלים, בני מעיו לכנורות.

וכך גם כאן, כשנדרה תחילה ואינה יודעת מה פירשה, לא היתה צריכה אלא ד' פרידין לנדרה וב' לחובתה. ועכשיו שהביאה כבר ד' פרידין, צריכה להביא עוד שמונה: ד' לנדרה וד' לחובתה.

עד כאן דברי המשנה.

נבילה לענין טומאה, וכן שאם עלו על המזבח לא ירדו. ויש שמעשה מליקתם אינו נחשב מליקה, והם מטמאים טומאת נבלת העוף בבית הבליעה, וכן אם עלו למזבח לא ירדו:

כל הפסולים⁽¹⁾ שמלקו כגון זר, אונן, טבול יום, מחוסר כיפורים [וכן שאר הפסולים המנויים בריש פרק ב] מליקתן פסולה, שאין מליקה אלא בכהן כשר. ואינו מטמא בבית הבליעה. וכיון שנפסלו אחר שהיו קודש, מהני מליקתם שאם עלו על המזבח לא ירדו, וכן מהני מליקתם להוציאם מידי טומאת נבילה.

משנתנו נחלקת לשלשה סוגי פסול.

א. מעשי מליקה שאינם ראויים:

מלק בשמאל מלק הכהן בצפורן ידו השמאלית מליקתו פסולה, דכתיב בה "הכהן" וכל מקום שכתוב אצבע וכהונה אינו אלא ימין, או **בלילה** מלק בלילה, שעבודה כשירה רק ביום דכתיב "ביום צוותו", או **שחט חולין בפנים וקדשים בחוץ**, שחט עוף של חולין בעזרה שאסור באכילה, או שחט עוף קדשים חוץ לעזרה שנפסל

כל העופות הללו **אינם מטמאים בבית הבליעה**, אף על פי שהמליקה פסולה, הואיל ונפסלו בעזרה ואם עלו על המזבח לא ירדו, מועילה המליקה לטהרם מידי נבלה.

ב. מעשי מליקה שאינם נחשבים כלל כמליקה:

מלק בסכין שאין זו מליקה כלל, דאין

וכיון שמסיק רבי יהושע "זהו שאמרו", נמצא שרבי יהושע הוא התנא של המשנה בקינים. וקתני לעיל [במשנה הקודמת] גבי קן סתומה ומפורשת שאין כשר אלא הקן הסתומה.

וקשה לפי רבי יהושע, שאם נאמר שעולת העוף שעשאה למטה כמעשה חטאת לשם חטאת נמשכת ונעשית חטאת העוף, הוא הדין הקן המפורשת, שלא היתה מפורשת לשם בעלים אלא פרידה זו לחטאת וזו לעולה, שלקחיה בשותפות, נאמר גם כאן כשעשאה למטה שתימשך ותהוי חטאת העוף, ולמה פסולה?

ומתצינן: **אימר דאמר רבי יהושע, לאפוקי מידי מועילה**, יתכן שכל מה שאמר רבי יהושע שנמשכת העולה ונעשית חטאת העוף, הוא רק לענין הדין המוזכר במשנתנו, שעולת העוף שעשאה למטה כמעשה חטאת לשם חטאת אין מועלים בה. אבל **למיסך ליה לחובה, מי אמר!?** שתהא עולה נעשית חטאת עד כדי כך שהאשה תצא ידי חובתה על ידי השינוי ששינה בה הכהן בטעות, מי אמר שרבי יהושע יסבור כן!?

ח-א

מתניתין

משנתנו היא המשך המשנה הקודמת, בה שנינו שקרבנות העופות, אף על פי שנפסלו לקרבן, הם אינם מטמאים בבית הבליעה, לפי שמליקתם מטהרתם מידי טומאת נבילה. ומוסיפה משנתנו ללמד, שישנם סוגי פסול שונים במליקה. יש מהם שמוציאין מידי

1. הגירסאות במשנה חלוקות ויעויין ברש"ש שהוכיח מהמשך הסוגיא כגו"ה ש"ס לפנינו.